

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR SWEDBANK P&C INSURANCE AS GINČO NAGRINĖJIMO**

2024-03-07 Nr. 429-38
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir *Swedbank P&C Insurance AS*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2023 m. balandžio 16 d. pareiškėjas ir draudikas sudarė Gyventojų turto draudimo sutartį (draudimo liudijimo Nr. *Duomenys neskelbtini*) (toliau – draudimo sutartis), kuria draudiko parengtų Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 002¹ (toliau – Taisyklės) pagrindu visų rizikų draudimu nuo 2023 m. balandžio 17 d. iki 2024 m. balandžio 14 d. buvo apdrausti pareiškėjo turtiniai interesai, susiję su gyvenamuoju namu ir jame esančiu namų turtu, adresas: *Duomenys neskelbtini*.

Pareiškėjas draudiką informavo apie 2023 m. rugpjūčio 5 d. įvykį, kurio metu dėl žaibo iškvovos buvo sugadintas pareiškėjo turtas.

Įvertinęs pareiškėjo pateiktus duomenis, draudikas pradėjo žalos administravimo veiksmus, draudiko partnerė UAB „Smart Claims“ 2023 m. rugsėjo 8 d. parengė ataskaitą dėl nuostolių ir defektų turtui (toliau – Apžiūros ataskaita). Apžiūros ataskaitoje nurodyta, kad apžiūrint pareiškėjui priklausantį turtą tiesioginio žaibo poveikio statiniui ar netoliese jo esantiems objektams nebuvo užfiksuota, dėl žaibavimo metu sukeliama įtampos svyravimų buvo sugadinta statinio elektros instaliacija, apšvietimo įranga, signalizacija, t. y. prietaisai ir įranga, kuri yra jautri staigiems ir nenumatytiems įtampos svyravimams elektros tinkle. Apžiūros ataskaitoje pateikta ir ši informacija: „Labiausiai tikėtina statinio apdailos defektų atsiradimo priežastis yra pastato dalių, atskirų elementų, konstrukcijų judėjimas / poslinkis vienas kito atžvilgiu. Dažytų paviršių įtrūkimai intensyviausiai išsidėstę ties sienų sujungimo kampais. Statinio eksploatacijos laikotarpis ~5 metai. Pradėto eksploatuoti pastato deformacijos pasireiškia dėl natūralių pastato konstrukcijų deformacijų, sėdimų ir statinio konstrukcijų apkrovų persiskirstymo, intensyviausiai stebimos per pirmus 5 ir daugiau eksploatacijos metų. Galimas papildomas veiksnys įtakojęs lauko durų ir slankiojančių konstrukcijų defektų atsiradimą – eksploatacijos metu išsiderinę mechanizmai ir / ar montavimo klaidos/eksploatacijos metu pakitusi gaminio (jo dalių) kokybė.“

Pareiškėjas su Apžiūros ataskaitoje nurodytomis žalos atsiradimo priežastimis nesutiko, todėl draudikas kreipėsi į nepriklausomą ekspertą Y. Y., šis 2023 m. lapkričio 11 d. atliko pareiškėjo turto apžiūrą ir 2023 m. lapkričio 13 d. draudikui pateikė Žalos priežasčių nustatymo ataskaitą Nr. *Duomenys neskelbtini* (toliau – Ataskaita), kurioje įvertino pareiškėjo nurodytų pažeidimų priežastis ir pateikė išvadą, jog pareiškėjo nurodyti sienų, stoglangio angokraščių, spintos durų ir įėjimo durų pažeidimai nėra susiję su 2023 m. rugpjūčio 5 d. vykusiu žaibavimu ir griauštiniu. Dėl šios priežasties draudikas apie Ataskaitoje padarytas išvadas informavo pareiškėją.

Pareiškėjas nesutiko su nepriklausomo eksperto Ataskaitoje pateiktomis išvadomis, todėl teikė pretenzijas draudikui, o vėliau pateikė prašymą nagrinėti ginčą Lietuvos banke: prašė, kad draudikas atlygintų žalą už stoglangio apgaditimą antrame aukšte, sienų įtrūkimus pirmame aukšte, lauko durų išlinkimą ir rankenos strigimą bei sieninės spintos durų išlinkimus,

¹ Galioja nuo 2022 m. vasario 22 d.

atsiradusius po žaibo iškrovos.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepimas, kuriame draudikas nurodė, kad, pagal Taisykles, draudimo apsauga netaikoma įvykiams ir draudimo išmoka už juos nemokama, jeigu jie kilo dėl šių priežasčių, įvykių, sąlygų ir veiksmų arba dėl jų atsiradusios žalos: 1) statinio, jo pamatų, sienų ar kitų konstrukcinių elementų nusėdimo, pakilimo, poslinkio, išsiplėtimo, medžiagų nusidėvėjimo, vibracijos; 2) ilgalaikių procesų, natūralaus nusidėvėjimo; 3) nekokybiškų statybos ar remonto darbų, skaičiavimo, planavimo ar projektavimo klaidų ir nekokybiškų ar netinkamų medžiagų naudojimo. Draudiko teigimu, buvo surinkta pakankamai duomenų, pagrindžiančių, kad turto apgaditimai, dėl kurių pareiškėjas prašo išmokėti draudimo išmoką, nėra susiję su žaibo išlydžiu, o nutiko dėl ilgalaikio poveikio, todėl draudikas prašė pareiškėjo reikalavimą atmesti kaip nepagrįstą.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, matyti, kad šalių nesutarimas kilo dėl draudiko sprendimo atsisakyti atlyginti žalą dėl žaibo išlydžio sukeltų pareiškėjo namo stoglangio, sienų, lauko durų ir sieninės spintos apgadinių.

Atkreiptinas dėmesys, kad žalą dėl viršįtampių sukeltų pareiškėjo elektros prietaisų gedimų draudikas atlygino ir ginčo dėl to nėra, todėl plačiau apie tai Lietuvos bankas sprendime nepasisakys.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti administruojant žalą nustatytas įvykio aplinkybes ir nustatyti, ar pagal šalių sudarytos draudimo sutarties sąlygas draudikui kyla pareiga atlyginti žalą dėl pareiškėjo stoglangio, sienų, lauko durų ir sieninės spintos apgadinių.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštarauja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisiųjų santykių subjektų teisę laisvai spręsti, sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalį).

Pažymėtina, kad šalių sudaryta draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką, draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose².

Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas bei kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spręsti apie draudiko prisiimtą draudimo riziką laipsnį³. Draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.

juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškiny, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką⁴. Įstatyme ir konkrečiose draudimo rūšies taisyklėse nustatytos išimtys, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama, dėl to, draudėjui kreipusis dėl draudimo išmokos išmokėjimo, draudikas turi teisę jos visiškai arba iš dalies nemokėti. Tokią teisę draudikas turi nedraudžiamąjį įvykio atveju⁵. Nedraudžiamasis įvykis – draudžiamąjį įvykio požymius turintis įvykis, tačiau taip pat atitinkantis įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką⁶.

Sprendžiant tarp šalių kilusį ginčą svarbu atkreipti dėmesį į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojamą draudėjo teisės į mokėtiną draudimo išmoką ir jai įgyvendinti reikšmingų aplinkybių įrodinėjimo aiškinimo ir taikymo praktiką. Kasacinis teismas atkreipė dėmesį į Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio 2 ir 3 dalis, nustatančias, kad draudikas privalo tirti aplinkybes, būtinas draudžiamąjį įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti, dėdamas reikiamas pastangas. Be to, draudikas neturi teisės išmokėti draudimo išmoką ar atsisakyti ją išmokėti, neįsitikinęs, kad draudžiamasis įvykis buvo, ir (ar) atsisakyti išmokėti draudimo išmoką, nepatikrinęs visos jam prieinamos informacijos⁷. Remdamasis draudimo sutartinių santykių teisiniu reglamentavimu (Draudimo įstatymo 98 straipsnio 1–3 dalių nuostatomis), kasacinis teismas konstatavo, kad minėtos Draudimo įstatymo nuostatos įtvirtina draudiko pareigą, pasinaudojant jam suteiktomis teisėmis, nustatyti draudžiamąjį įvykį ar jo nebuvimą, kitas draudimo išmokai mokėti reikšmingas aplinkybes, o kitiems draudimo santykių dalyviams nustato pareigą pateikti draudikui visus turimus draudimo sutartyje nurodytus ir draudiko reikalaujamus dokumentus bei informaciją. Dėl to, kilus šalių ginčui dėl pirmiau nurodytų aplinkybių, lėmusių draudiko atsisakymą mokėti draudimo išmoką, draudikas turi pareigą pateikti pagal įstatymą privalomus surinkti duomenis, pagrindžiančius jo sprendimą nemokėti draudimo išmokos, o kiti draudimo santykių dalyviai, juos ginčydami, privalo pateikti jų argumentus ir nurodomas aplinkybes patvirtinančius įrodymus (Civilinio proceso kodekso 12 ir 178 straipsniai).

Draudimo liudijime nurodyta, kad pareiškėjo namas ir jame esantis turtas yra apdrausti visų rizikų draudimo variantu. Taisyklių dalyje „Visų rizikų draudimas“, be kita ko, nustatyta, kad draudimo apsauga suteikiama nuo bet kokių staiga ir netikėtai įvykusių išorinių įvykių, padariusių tiesioginę įtaką draudimo objektui, dėl kurių draudimo objektas buvo sugadintas, sunaikintas arba kurio draudėjas neteko dėl vagystės įsilaužus ar apiplėšimo. Toje pačioje Taisyklių dalyje taip pat nustatyta, kad draudimo apsauga netaikoma ir nuostoliai neatlyginami (įvykiai laikomi nedraudžiamaisiais), jei žala atsirado dėl ilgalaikių reiškinių poveikio, įprasto nusidėvėjimo, senėjimo, puvimo, korozijos, kondensacijos, drėgmės poveikio, ilgalaikių temperatūros svyravimų, šviesos poveikio, ilgalaikio atmosferos sąlygų ar chemikalų poveikio, statybos ar remonto broko, netinkamų medžiagų naudojimo ir kt.

Pripažindamas įvykį nedraudžiamuoju ir atsisakydamas mokėti draudimo išmoką už pareiškėjo namo stoglangio, sienų, lauko durų ir sieninės spintos apgadinimus, draudikas teigė, kad žala buvo padaryta ne dėl staiga ir netikėto vienkartinio įvykio, o dėl Taisyklėse įtvirtintų sąlygų, suteikiančių pagrindą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju. Draudikas laikosi pozicijos, kad apgadinimus lėmė netolygūs pamatų nuosėdžiai, naudotos netinkamos statybinės medžiagos, dėl nekokybiškai pagamintų durų atsiradusios deformacijos (kurios neviršija leistinų deformacijos ribų) ir drėgmė.

Draudikas teigia, kad jo sprendimą patvirtina ir Ataskaitoje išdėstyti įrodymai dėl pareiškėjo deklaruoto draudžiamąjį įvykio nebuvimo: „remiantis įvairiais moksliniais / techniniais šaltiniais nenustatytas žaibo / griaustinio poveikio priežastinis ryšys. Namų atitvarų plyšiams ir kt. elementų deformacijoms susidaryti reikalingo mechaninio poveikio nei nuo tiesioginio žaibo išlydžio, nei nuo jo sukeltos smūginės bangos slėgio nenustatyta: Įprastinio stiprio žaibo išlydis galėjęs sukelti žalą darančią smūginę bangą turėjo susidaryti pakankamai arti namo (iki ~15 m), tačiau nei tokiu, nei keturis kartus didesniu atstumu žaibo išlydžio požymių ant potencialių vietų (pvz. medžių) nenustatyta. Tačiau netiesioginis žaibo poveikis – viršįtampių susidarymas ir dėl to sugadinti nurodyti elektros prietaisai, visai tikėtina galėjo įvykti, taip kaip šio poveikio atstumas nuo žaibo išlydžio vietos yra nepalyginamai didesnis (iki 5 kilometrų ir daugiau).“

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-316/2013.

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-32/2009.

⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-684/2017.

⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. kovo 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-117-686/2017.

Siekdamas pagrįsti savo reikalavimą, pareiškėjas nurodė, kad įvykio metu buvo namie ir girdėjo žaibo iškrovą. Pareiškėjas teigė, kad „buvo girdėti stiprus garsas bei sugedo elektros prietaisai yra visiškai paaiškintinos netiesioginio žaibo poveikio (viršįtampiai) ir toli keliaujančios klausos skausmo ribą siekiančios griaustinio garsumo priežastimis. Netiesa, ne tik garsas, bet akyse ir balta buvo. Nemačiau keletą sekundžių.“ Be to, pareiškėjas, jau po Ataskaitos pateikimo nurodė, kad įvykio metu buvo sugadinta ir kaimyno *Tesla* automobilio baterija bei kito kaimyno elektros skaitiklis.

Atkreiptinas dėmesys, kad Ataskaitoje yra nurodyta, kad elektronikos sugadinimai dėl viršįtampių nepatvirtina fakto, kad turtui buvo padarytas ir mechaninis poveikis. Eksperto teigimu, žaibavimas galėjo įvykti kelių kilometrų atstumu ir elektros perdavimo linijomis ar kitais nurodytais keliais viršįtampis galėjo įveikti iki namo didelius atstumus ir sugadinti techniką, o mechaniniams poveikiams atstumai yra žymiai mažesni.

Ataskaitoje pateikta galimo žaibo poveikio pareiškėjo turtui analizė ir nurodyta, kad analitiniu metodu, pasiremiant įvairiais moksliniais-techniniais šaltiniais, buvo analizuojamas žaibo bei griaustinio poveikio ir pareiškėjo deklaruojamų pažeidimų priežastinis ryšys: plyšių sienose, stoglangio apgadavimo, lauko durų ir sieninės spintos durų geometrinės deformacijos. Ataskaitoje teigiama, kad „moksliniai šaltiniai nurodo, kad žaibas gali padaryti tiesioginį vizualiai pastebimą poveikį vykstant išlydžiui į objektą arba šalia žaibo išlydžio vietos susidariusi oro slėgio smūginė banga. Tačiau pastarosios poveikio atstumas nuo išlydžio centro yra santykinai nedidelis. Yra nustatyta žaibo elektros išlydžio stiprio sukeliama slėgio į objektą dydžio priklausomybė nuo atstumo. Priimant slėgio dydį, kuris galėtų jau kažkiek paveikti lauko durų geometriją ir pažeisto kitas dalis t. y. 1000 Pa arba (40 m/s vėjo greitis), žaibas turėjo trenkti pakankamai arti pastato: iki apie 15 metrų. Šioje zonoje prie namo auga aukšti medžiai, vėliavos stiebas ir kt. objektai, į kuriuos galėjo susiformuoti žaibo išlydis, tačiau jokio žaibo išlydžio poveikio nei šiame, nei atstume iki 60 metrų iki namo apžiūrų metu nustatyta nebuvo. Be namo savininko išvardintų defektų, jokių kitų fasado ar stogo pažeidimų, kuriuos galėjo sukelti oro smūgio banga nuo žaibo nebuvo nustatyta. Namu savininko nurodytų pažeidimų priežastys tiek logiškai, tiek mokslškai pagrįstinos kitais išskyrus žaibą / griaustinį faktais. Todėl daryti išvadą, kad plyšiai sienose ir angokraštyje, ir durų deformacijos yra žaibo / griaustinio poveikio pasekmė, nėra pagrindo. O aplinkybės, kad buvo girdėti stiprus garsas bei sugedo elektros prietaisai yra visiškai paaiškintinos netiesioginio žaibo poveikio (viršįtampiai) ir toli keliaujančios klausos skausmo ribą siekiančios griaustinio garsumo priežastimis.“

Taip pat, vertinant tiesioginio žaibo poveikio tikimybę pareiškėjo turtui, pažymėtina, kad nors 2023 m. rugpjūčio 8 d. apžiūros metu draudiko atstovui pareiškėjas nurodė „pas kaimynus nieko“, tačiau, nesutikdamas su Ataskaitoje užfiksuotais duomenimis, pareiškėjas keitė parodymus: „Šalia mūsų namų perskelta ir juodai apdegusi obelis guli. Kiek metrų iki jos – tiksliai nepasakysiu, bet už poros siaurų sklypelių. Dabar rašau jau tamsu lauke, nepamenu ar ja kaimynai jau nupjovė, bet pro langa matosi. Kadangi visiems apie tai pasipasakojo, tai visi kaimynai žino, mate obelį ir gali paliudyti.“ Įvertinęs pareiškėjo pateiktus papildomus paaiškinimus, Ataskaitą parengęs ekspertas pateikė nuotrauką, darytą apžiūros metu pro pareiškėjo namo antro aukšto langą, tačiau joje nesimato pareiškėjo minimo medžio, ir paaiškino, kad nepaisant to, ar už keliasdešimties metrų būtų atrasta obelis, ar ne (nors objektyvių duomenų, kad buvo nukritusi obelis, nėra), Ataskaitoje, remiantis įvairiais moksliniais ir techniniais šaltiniais, nurodyta, kad „griaunamasis griaustinio poveikis yra iki 10–15 metrų spinduliu“. Eksperto teigimu, būtent tokiu atstumu jokių žaibo išlydžio požymių per apžiūras nenustatyta.

Atsižvelgiant į Ataskaitoje išdėstytas aplinkybes ir įrodymus bei į tai, kad pareiškėjas nepateikė Ataskaitoje nurodytus duomenis nuginčijančių įrodymų, Lietuvos banko vertinimu, darytina išvada, kad draudikas pagrindė duomenis, jog žala pareiškėjo turtui dėl deklaruoto įvykio (žaibo iškrovos) negalėjo atsirasti.

Vertinant pareiškėjo turto apgadavimų priežastis, pažymėtina, kad nepriklausomas ekspertas, vertindamas sienų įtrūkimus, Ataskaitoje nurodo tai: „Darytina pagrįsta išvada, kad užfiksuoti plyšiai sienose atsirado dėl pamatų netolygių nuosėdžių. Netolygūs pamatų nuosėdžiai atsirado dėl geologiniais tyrimais nustatyto silpno paviršinio grunto, į kurį pagal projektą remiasi pertvarų pamatai arba / ir dėl projekte numatyto sprendinio: ne visai naujų vientisų pamatų, o senų pamatų išsaugojimo, sujungimo su naujais pamatais. Statybos techniniuose šaltiniuose nurodyti plyšių apibūdinimai (padėtis ir konfiguracija) patvirtina netolygaus pamatų nuosėdžių priežastį.“

Ataskaitoje pateikiamas ir stoglangio angokraščių plyšių vertinimas: „Atsižvelgiant į

nustatytus požymius, kad sumontuotas gipso kartonas labiausia tikėtina yra ant medinio karkaso, o medinis karkasas yra praktikoje nerekomenduotinas dėl medienos deformacijų dėl drėgmės ir į tai, jog yra nustatyta pastato deformacijų dėl netolygaus pamatų sėdimo, labiausiai tikėtina plyšių atsiradimo priežastis yra konstrukcinė. Kita tikėtina priežastis yra staigūs temperatūros ir drėgmės pokyčiai atidarius langą, pavyzdžiui, šaltuoju metų laiku.“

Vertinant stumdomos sieninės spintos durų deformacijos priežastis, Ataskaitoje nurodoma, kad durys pagamintos iš LMDP plokštės. Pasak eksperto: „Tyrimai rodo, kad LMDP gana stipriai deformuojasi dėl drėgmės ir ypač desorbcijos atveju. Išorinių nekontaktinių jėgų, pavyzdžiui, vėjo slėgio poveikio požymių nenustatyta, namo savininkas nėra nurodęs, kad būtų smūginės bangos sukeltų kitų pažeidimų (sudaužyti daiktai, išversti baldai, sudaužyti stiklai ir pan.). <...> Nustatytas didžiausias įlinkis yra apie 10 mm į 2670 mm ilgį. Nors baldams statybos techninių reglamentų nėra, jų kokybė ir įrengimas nėra reglamentuojamas, tačiau vertinant įlinkį kokybine prasme, jei atsižvelgti į sienų medinių konstrukcijų leistinus (ribinius) įlinkius apibrėžtus STR 2.05.07:2005 „Medinių konstrukcijų projektavimas“, pavyzdžiui, plokštės ir sienos strypyno elementai, ribinis įlinkis L/250. Kas nagrinėjamu atveju sudarytų 10,68 mm ir neviršytų normatyvinių įlinkių sienoms.“

Ataskaitoje, vertinant pareiškėjo nurodytų lauko durų įlinkių atsiradimo priežastis, nurodyta, kad apžiūros metu buvo nustatyti 1 mm durų varčios įlinkis iš išorės ir 3 mm durų varčios įlinkis iš vidaus. Ekspertas nurodo, kad pareiškėjo name yra sumontuotos „Kommerling“ prekių ženklo lauko durys, jų gamintojas numato, jog „PVC lauko durų didžiausias įlinkis 3 mm neviršija reikalavimuose numatyto L/300 deformacijos santykio.“ Eksperto vertinimu: „Nustatytas įlinkis taip pat neviršija ir techninėje literatūroje nurodyto didžiausio leistino dėl apkrovų ir temperatūrinio poveikio 3 mm įlinkio. Taip, kaip šis deformacijos dydis nėra kritinis, jis galėjo atsirasti ir profilio gamybos metu, juo labiau kad durų profilio deformacija iš vidaus ir iš išorės yra skirtinga (skiriasi 3 kartus).“

Pažymėtina, kad ginčo nagrinėjimo metu pareiškėjas nurodė, kad dėl įvykio atsirado ir durų rankenos strigimas, tačiau nei per pirmąją, nei per vėlesnes apžiūras tokie apgadainimai nebuvo nustatyti, todėl Ataskaitoje atskirai rankenos strigimo priežastys nėra aptartos. Taigi, įvertinus Ataskaitoje pateiktus objektyvius duomenis, kad žaibo iškrova tiesioginio mechaninio (ne dėl įtampos svyravimų) pareiškėjo durims negalėjo sukelti, nėra pagrindo teigti, kad rankenos strigimas atsirado būtent dėl žaibo iškrovos.

Kartu su Ataskaita pateiktas valstybės įmonės Statybos produkcijos sertifikavimo centro 2013 m. vasario 27 d. Kvalifikacijos atestatas Nr. (*Duomenys neskelbtini*), patvirtinantis, kad Ataskaitą rengusiam ekspertui Y. Y. yra suteikta teisė eiti ypatingo statinio statybos vadovo ir ypatingo statinio statybos techninės priežiūros vadovo pareigas (statiniai – gyvenamieji ir negyvenamieji pastatai). Šie duomenys patvirtina, jog Ataskaita buvo parengta kvalifikaciją statybų srityje turinčio eksperto.

Kasacinio teismo suformuotoje teisės aiškinimo ir taikymo praktikoje konstatuojama, kad konkretūs faktiniai duomenys, gauti ekspertinio tyrimo metu, gali būti atmesti kaip įrodymai, jei manoma, kad jie nepagrįsti, nepatikimi arba turi kitokių trūkumų. Kritiškai vertinti eksperto išvadą ar jos dalį galima tada, kai ekspertizės turinys prieštaringas, išvados neišplaukia iš tyrimo eigos, išvada pateikta neatlikus tyrimo arba jis atliktas neišsamiai ir kitais panašiais atvejais, kai kyla pagrįstų abejonių dėl ekspertinio tyrimo eigos ir rezultatų.⁸ Kiekvienu atveju vertinamas eksperto išvados objektyvumas, nurodytų duomenų pakankamumas bei patikimumas ir eksperto išvadoje nurodytų faktinių aplinkybių buvimas konstatuojamas, kai nekyla abejonių dėl tų aplinkybių egzistavimo. Eksperto išvada pripažįstama pakankamu įrodymu, jeigu šios išvados duomenys yra nuoseklūs ir išsamūs, jei jie neprieštarauja faktiniams duomenims, gautiems iš tos pačios rūšies ar skirtingų įrodinėjimo priemonių, ir jeigu, įvertinus ginčo šalių pateiktų įrodymų visumą, eksperto išvados duomenys leidžia daryti pagrįstą išvadą apie įrodinėjamų faktinių aplinkybių buvimą ar nebuvimą.

Pažymėtina, kad byloje pateikti duomenys patvirtina, jog Ataskaita parengta kvalifikaciją statybų srityje turinčio eksperto, Ataskaitoje pateikiama administruojant žalą surinkta informacija apie faktinę pareiškėjo namo bei jame esančio turto būklę, atsižvelgiant į statybos techniniame reglamente bei kitoje techninėje ir mokslinėje literatūroje⁹ nurodytus duomenis. Ataskaitoje išsamiai įvertintos visų pareiškėjo deklaruotų apgadainimų priežastys, taip pat žalos atsiradimo dėl pareiškėjo deklaruoto įvykio – žaibo iškrovos – tikimybė.

Byloje nėra jokių Apžiūros ataskaitoje ir Ataskaitoje nurodytoms aplinkybėms

⁸ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-386-469/2015.

⁹ Ataskaitoje naudoti apie 25 techninės ir mokslinės informacijos šaltiniai.

prieštaraujančių duomenų. Dėl šios priežasties Lietuvos bankas neturi pagrindo nesivadovauti draudiko pateiktu apgadinimų atsiradimo priežasčių vertinimu, o specialistų išvados leidžia įvykio aplinkybes pagrįstai sieti ne su staigiu ir netikėtu įvykiu, o su Taisyklėse įtvirtintomis nedraudžiamųjų įvykių sąlygomis: 1) dėl statinio, jo pamatų, sienų ar kitų konstrukcinių elementų nusėdimo, pakilimo, poslinkio, išsiplėtimo, medžiagų nusidėvėjimo, vibracijos; 2) ilgalaikių procesų, natūralaus nusidėvėjimo; 3) nekokybiškų statybos ar remonto darbų, skaičiavimo, planavimo ar projektavimo klaidų ir nekokybiškų ar netinkamų medžiagų naudojimo.

Atkreiptinas dėmesys, kad nors pareiškėjas abejoja, ar šios išvados yra teisingos, tačiau jokių objektyvių duomenų, paneigiančių specialistų išvadą, nepateikė. Atsižvelgiant į sprendime aptartas aplinkybes ir atliktą įrodymų vertinimą, konstatuotina, kad pareiškėjo nurodytų apgadinimų priežastys yra susijusios su statinio pamatų nusėdimo, ilgalaikiais procesais, nekokybiškais remonto darbais bei netinkamų medžiagų naudojimu, o ne su vienu staiga ir netikėtai įvykusi draudžiamuoju įvykiu. Taigi, nustačius, kad žala negalėjo atsirasti dėl pareiškėjo deklaruoto įvykio – žaibo iškvos, o atsirado dėl priežasčių, dėl kurių draudikas neturi pagrindo atlyginti žalos, darytina išvada, kad draudikas, vadovaudamasis Taisyklėmis, pagrįstai įvykį pripažino nedraudžiamuoju.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis